

GÜNÜMÜZÜN MODERN TEKNOLOJİK İŞÇİLERİ PREKARYA ÇALIŞANLARIN EVLİLİKLERİNDE AİLE İLETİŞİMİ KAVRAMINA BAKIŞLARI

Özge GÜR SOY ATAR¹

Şebnem GÜR SOY ULUSOY²

ÖZET

Modernleşme günümüzde teknolojiyle iç içe geçmiş bir kavram haline gelmiştir. Teknolojideki değişim kitlelerin iletişim kurma süreçlerini, iş yaşantılarını, aile yaşantılarını değişime uğratmaktadır. Öncelikle günümüzde teknoloji kullanarak işlerini masa başından yöneten ve yönlendiren bir kitle ortaya çıkmıştır. Bu yeni çalışan kesim prekarya olarak tanımlanmaktadır. Prekarya veya beyaz yaka olarak tabir edilen grup kendi içinde evlenmekte ve aile kurmaktadır. Bu modern ve teknolojiyle adapte olmuş işlerde çalışan kesimin aile kurma ve aile içi ilişkiler süreci de teknolojiyle ve yaşantılarıyla bağlantılı olarak değişime uğramaktadır. Araştırma kapsamında Türk sinema filmleri üzerinden prekarya olarak belirtilen ve kendileri gibi prekarya biriyle evli olan kesimin film tercihlerinde ne tür filmleri seçtikleri incelenmiştir. Yaptıkları sinema filmi seçimlerin kendi yaşantı ve aile kavramına bakış açılarıyla bağlantısı incelenmiştir. Walter Benjamin teknoloji ile birlikte sanatın biriciklik halinden çıktığını belirtmiştir. Prekarya çalışanlarda teknoloji ile birlikte yaratıcı ve özgün eser üretme gücünden mahrum bırakılmışlardır. Bu anlamda günümüz prekarya yapısı ve sinema filmleri birbirine benzer nüanslar sergilemektedir.

Anahtar Kelimeler: Prekarya, Aile, Modern Toplum, Sinema Filmi, Beyaz Yaka, Aile İçi İletişim, Modern Aile, Geleneksel Aile

THE OVERVIEW ON FAMILY COMMUNICATION OF PRECARIAT EMPLOYEES, THE MODERN TECHNOLOGICAL WORKERS IN THEIR MARRIAGES

ABSTRACT

Modernization has become a concept intertwined with technology today. The change in technology changes the communication processes, business life and family life of the masses. First of all, today, a mass has emerged that uses its technology to manage and direct its business from the desk. This new employee is defined as precarious. The group, called precarias or white collars, is married in itself and creates a family. The process of family establishment and family relations of the people working in these modern and technology-adapted jobs also changes in connection with technology and their lives. Within the scope of the research, it has been examined what kind of movies they chose in the film preferences of the people who are married to a precarious person, such as precariousness over Turkish cinema films. The connection between the choices of cinema films they made and their perspectives on the concept of their own life and family were examined. Walter Benjamin stated that, together with technology, art has come out of its unique state. Precaria employees

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Beykent Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, İstanbul, Türkiye, ozgeatar@beykent.edu.tr

² Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, İstanbul, Türkiye, sgunsoy@gelisim.edu.tr

are deprived of the power to produce creative and original works together with technology. In this sense, today's precast structure and cinema films show similar nuances.

Keywords: Precarya, Family, Modern Society, Motion Picture, White Collar, Family Communication, Modern Family, Traditional Family

GİRİŞ – ARAŞTIRMA VE KURAMSAL ÇERÇEVE

Sanayileşmeyle birlikte geleneksel zanaatkârın erkekçe bağımsızlığının ortadan kalkmasının yanı sıra özellikle beyaz yakalı işçiler yaptıkları işin onları kibarlaştırdığını, erkekliklerini kaybetmeye başladıklarını düşünüyorlardı. XIX. yüzyıl sonunda kadınların da iş hayatına girmesi erkeklerin kaygılarını daha da artırmıştı. Fabrikadaki iş erkeğin bireysel kimliği için temel bir kaynak olmaya devam etmekle birlikte onun kendisini bir erkek olarak hissetmesi açısından serbest çalışmaya oranla daha az tam, daha az tatmin edici hale gelmeye başlamıştı. Viktoryen erkekler yeni bir erkeklik anlayışı oluşturma mecburiyetiyle karşı karşıya kalmışlardı” (Çabuklu, 2010, s.47). Modernleşme teknolojinin kaçınılmaz sonucudur aslında, değişen ve dönüşen toplumsal yapı teknolojiyle harmanlanmaktadır. 1970'lerdeki teknolojilerin son 50 yıl içinde büyük bir değişim gösterdiği görülmektedir. Bu toplumsal yapının oluşum temeli teknoloji ile içe geçmiş bir harmoniye sahip olmasıdır. Aslında 1970 dönemi Türk sinemasında aile kavramının en çok işlendiği dönemdir. Ailenin önemi, ailenin birliği gibi belli başlı kavramlar üst üste irdelenmektedir. Bu dönem sinema filmlerinde aile de çalışanlar genellikle mavi yaka işçi sınıfı olarak temsil edilmektedir. Ancak günümüz de bu kavramların yerini başka kavramlar almaya başlamıştır. Özellikle beyaz yaka masa başı işlerde çalışan kesim yeni bir kavramla tanımlanmaya başlamıştır. Prekarya kavramı günümüz sürekli işlerde süresiz çalışan kesimi temsil etmektedir. Araştırma kapsamında günümüz beyaz yaka-prekarya gençliğin aile kavramına bakışının Türk sineması üzerinden nasıl işlendiği incelenmiştir. Günümüzde prekarya evlilikleri gün geçtikçe artmaktadır. Kadın ve erkeğin aynı ortamda bilgisayar başında çalışması, bütün günü aynı ortamda geçirmeleri bu tür işlerde çalışan kişilerin iş arkadaşlarıyla evlendiklerini de göstermektedir. Bu anlamda araştırma kapsamında prekaryaların evliliklerinde özellikle ne tür sinema filmlerini izlemeyi tercih ettikleri ve bu tercihlerini nelerin etkiledikleri incelenmiştir. Özellikle evli olan ve olmayan prekarya grubunun sinema izleme ve sinema filmi seçme güdülerini neyin tetiklediği ve etkilediği araştırmanın temelini oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında evli olan prekarya çiftlerin evli olmayanlara göre sinema tercihlerinin değişim gösterip göstermedikleri de incelenmiştir.

Araştırma çalışmasında iki fazlı istatistik ve odak grup görüşmesi araştırması yapılmıştır. Nitel ve nicel araştırma yöntemi bir arada kullanılarak çıkan bulgular birbirleriyle karşılaştırılarak evli prekarya grubunun sinema filmi tercihlerinin nasıl şekillendiği incelenmiştir. Ayrıca aile olma ve aile iletişimi bağlamında sinema filmi izleme tercihleri de irdelenmiştir. Walter Benjamin “Tekniğin Olanaklarıyla Yeniden Üretilbildiği Çağda Sanat Yapıtı” isimli makalesinde sanatın teknik üretiminin sanat yapıtını sanat yapıtı olmaktan çıkardığı konusunu işlemiştir. Günümüzde prekarya olarak çalışan kesimin yaptığı işlerde teknik imkanlar sayesinde yaptıkları işleri her gün aynı işi aynı şekilde yapmaya devam ettirdikleri görülmektedir. Aslında prekarya olarak çalışan kitlenin, günümüz teknik sinema filmleriyle arasında ki bağlantı görülmektedir. Prekaryanın yaptığı işler ve sinema filmlerindeki yeniden üretilen sanat aslında günümüz post modern toplumundaki değişimi göstermektedir. Giddens modernite kavramını tanımlarken 17. Yüzyılda Avrupa’da başlayarak bütün dünyaya yayılan toplumsal bir yaşam ve örgütlenme biçimi kavramını kullanmıştır. Weberci bakış açısında ise feodolite ve orta çağın izlerini silen ve aklın öncelik aldığı tarihsel bir değişim dönemini simgeler. Toynbee ise Batı’nın dört döneminden bahseder, bunlar karanlık çağ, orta çağ, modern çağ ve postmodern çağdır (Aydoğmuş ve Ördem, 2018, s.211).

AİLE KAVRAMI VE MODERN TOPLUMLA DÜNYADA DEĞİŞEN AİLE KAVRAMI

“Anne, baba, çocuktan oluşan en küçük insan topluluğuna aile denir” (Morgül, 2013, s.271). Nesillerin sağlıklı gelişimi ve ilerleyebilmesi aile içi iletişimin ve ailenin sağlam olmasına bağlıdır. Aile içi iletişimin düzgün bir ilerleyiş içinde olması kişilerin sağlıklı olmasında da etkili olmaktadır. Fiziksel anlamda stres altında olan kişilerin ruh sağlıkları ve beden sağlıkları bozulmaktadır (Priest vd. 2019, s.79). Modern toplumla birlikte aile kavramı da değişime uğramıştır. Modern toplum öncesinde erkek avcı veya evine yiyecek getiren konumdayken modern toplumun temeli atıldığı andan itibaren kadın ve erkek iş hayatı içinde birlikte yer almaya başlamıştır. Kadın ve erkeğin iş hayatında eşit haklara sahip olarak çalıştığı ortamlar şu an prekarya kavramının da doğmasıyla aynı döneme rastlamaktadır. Cinsiyet farkı olmaksızın aynı işlerde, benzer ücretlere çalışan bu grup artık iş hayatında eşit haklara sahiptir. Ancak aile hayatlarında kendilerinden beklenen kadın ve erkek rollerine adapte olmakta daha zorlanmaktadır. Modern toplumun düzenlediği iş hayatı ve aile hayatı acaba çelişmekte midir? Özellikle aşk evliliği veya aileler tarafından düzenlenerek yapılan evlilikler toplumda çoğu zaman beklenen sonuçları vermemektedir. Ailelerin seçimlerine bağlı yapılan evliliklerin daha uzun sürmesi ancak günümüzde aşk evliliklerinin çok daha çabuk bitmesinin nedeninin ne olduğu araştırılan bir konu olarak görülmektedir. Kişilerin günümüzde kendi tercihleriyle evlendikleri kişilerle uzun süreli ilişkilerini devam ettirememesi nedeninin ne olduğu inceleme konusu olmaktadır. Özellikle bu kitlenin modern, eğitilmiş bir kesimi oluşturması da ayrıca dikkat çekmektedir (Khurshid, 2018, s.90-92). Modern toplumlarda çocuk kavramına bakış tekrardan değişmiş ve şekillenmiştir. Modern ailelerde artık sadece baba çalışan anne çocuğa bakan kişi olmaktan çıkmış anne ve babanın iş hayatında aynı şekilde yer almasıyla birlikte çocuk kavramına bakış açısı da değişime uğramıştır. Çocuk kavramına bakış da modern toplumla birlikte değişime uğramıştır. Yapılan bir araştırma da “Çocuğun Değeri” konusunda kişilere sorular sorulmuştur. Çocuk isteme nedeni olarak yaşlılıkta bir güvence olarak görenler ABD ve Almanya’da %7-8 olarak görülürken Türkiye’de bu oran %77 olarak görülmektedir (Kağıtçıbaşı, 1991, s.52). Bu anlamda modern toplum çocuğuna bağımlı olmayı veya çocuğunun gelecek dönemde kendisine bağımlı olması fikrini reddetmektedir. Yapılan araştırmanın 1991 senesinden kaldığı düşünüldüğünde günümüzde Türk toplumundaki modernleşmeye bağlı olarak bu oranların değişime uğradığı öngörülenecektir. Aslında modern toplumla birlikte ailenin birbirine bağımlı olma durumu ortadan kalkmıştır. Bundan dolayı da aile içi ilişkiler değişmiş ve dönüşmüştür. Kişileri bir arada tutan temel nokta artık maddi manevi bağımlılıklar değil, sevgi, saygı, aidiyet gibi insani duygular olarak görülmektedir.

TÜRK TOPLUMUNDA DEĞİŞEN AİLE YAPILARI

Aile olmak demek kişilerin uzun süreli bir arada yaşayarak birlikte bir hayatı devam ettirmeleri ve çocuk sahibi olmaları ve çocuğun birincil akrabaları olarak bir aile hayatı yaşamaları olarak tabir edilmektedir. Aile yapıları toplumdan topluma farklılık gösterse de genel olarak anne, baba, çocuktan ve anne ile babanın kendi anne baba ve birincil akrabalarından oluşan bir kitleyi temsil etmektedir. Doğu toplumlarında evlilikle birlikte kadın ve erkeğin kendi ailelerinin iki taraf tarafından da aile edinilmesi durumu söz konusudur. Ancak modern toplumlarda kadın ve erkeğin evlilik yoluyla kuracakları akrabalık durumu kadın ve erkeğin birbirlerinin ailelerini aile olarak görmelerini gerektirmemeye başlamıştır. Aile ilişkilerinin modernleşmesi aslında bir nevi aile ilişkilerinin sıcaklığının ve yakınlığının da azalmasına neden olmuş gibi görünmektedir. Bireyselleşmiş ve ben merkezli aile yapılarında kişiler sadece kendi çocuklarından sorumlu olduklarını diğer aileye giren kadın veya erkeğin kendi çocuklarının eşi olarak var olduğunu ancak kendi çocukları olmadığını düşünebilmektedir. Modern toplum bireyselleşmeyi ve yalnızlaşmayı beraberinde getirmiş, aile kavramı ve aileye bakış açılarını da temelden değiştirmiştir. Ancak insanın içine doğup büyüdüğü ve kendini mutlu huzurlu

hissettiği tek ortam ailesidir. Yine aile insanı her tür kötülüğe karşı koruyan bir kalkan görevindedir. Ailenin temelinde ilişkilerin sağlıklı bir şekilde devam etmesinde bireylerin davranışları da çok önemlidir. Aile içindeki ilişkilerin sıcaklığı insanların birbirlerini benimsemesi ve sevgi göstermesi de ailenin inşasında önemlidir (Ateş, 2019, s.65). Aile kişilerin güven duyduğu kendini mutlu ve huzurlu hissettiği ilk yerdir. Tarihsel süreçler içerisinde aile kurumu değişime uğramıştır, ancak aileye ait en önemli özellik olan koruyuculuk ve yönlendiricilik özellikleri yok olmamakta ve devam etmektedir (Küçük, 2019, s.408).

Toplumsal yapı değiştikçe günümüzde modern aile kavramıyla birlikte ailenin güven, huzur, mutluluk veren ortamı değişirse de kadın ve erkek rolleri değişime uğramıştır. Ancak halen kadın ve erkeğin aile içindeki değişmeyen rolleri de bulunmaktadır. Cinsiyete dayalı geleneksel işbölümü anlayışında kadınlar ev işlerini yürüten ve evin her tür düzenini yerine getirmekten sorumlu olarak görülmüşlerdir. Sanayi devriminden sonra cinsiyete dayalı iş bölümü kavramı devam etti. Kadınlar evin düzenini sağlamaktan sorumluydular. Erkek evin maddi olan yükümlüğünden sorumlu olarak görülürken kadın ev işlerinden sorumluydu. Kadın iş hayatı içinde yer alırken bir yandan da evdeki görevleri yürütmeye devam etmek kadının sorumluluk alanında kaldılar (Demir, 2017, s.109). Günümüz modern toplumunda bu süreç değişime uğramış olsa da halen kadın ve erkeğin görevleri aile hayatında tanımlanmış bulunmaktadır. Aile yaşamında görevleri tanımlanmış olan kitle, iş hayatında ortak sorumluluk ve işlerde çalışmaktadır. Modernleşmeye bağlı olarak Türk toplumunda birçok değer değişime uğradığı görülmektedir. Kitleler artık çok daha kolay uluslararası arenadaki bilgilere ulaşabilmektedir. Bu kolay ulaşım süreci kişilerin kendi yaşadıkları toplumsal yapı da eksikler bulmalarına diğer toplumların yaşamlarına özenmelerine ve onlar gibi olmayı istemelerine neden olmaktadır. Türkiye tarihine bakıldığında bu değişimin özellikle ilk 1960 dönemlerinde başladığı ve o dönem ki genç kuşağın kendilerini modernizm adına Avrupalı gibi giyinmek, Avrupalılar gibi yaşamak isteğiyle davranışlar sergiledikleri görülmektedir. Kot pantolon giymek gibi, kadınların saçlarını kısa kestirmesi gibi kavramlar Türk toplumunda ilk bu dönemlerde ortaya çıktığı görülmektedir. Özellikle modernite kavramına bakıldığında toplumsal yaşama ve düzene karşı toplumsal yaşamın rasyonelleşmesi ve farklılaşması olarak görülmektedir (Aydoğmuş ve Ördem, 2018, 211).

PREKARYA – BEYAZ YAKA KAVRAMI

Tarihsel süreçte bakıldığında ilk olarak rekabet kavramı tarım sektöründe başlamıştır. Tarım sektöründe çalışan kesim kas gücüyle çalışan bir kesimden oluşmaktadır. 18.yy'ın sonlarında yaşanan sanayi devrimiyle birlikte bu rekabet sanayi alanına yönelmiştir. Bu süreçte kas gücüyle çalışan kitle artık toprak başında değil makinelerin başında iş yapmaya başlamıştır. Teknolojide yaşanan değişimler ülkeler arasındaki sınırları İnternet ve sosyal medyanın varlığıyla artık yok etmiştir. Marshall McLuhan'ın bahsettiği *Global Köye* doğru evrilen bir dünya ortaya çıkmıştır. Bu yeni dünyanın rekabet gücü artarken çalışan kesim artık kas gücüyle değil beyin gücüyle çalışması gereken bir kesimden oluşmaktadır. Dolayısıyla günümüzde rekabet kavramı ve gücü bilgi ve teknoloji alanına geçmiştir (Erdem vd. 2014, s.1-2). Bu yeni toplumsal yapı da bilgi ve inovasyon ağırlıklı çalışan kesim beyaz yaka ya da prekarya olarak adlandırılmaktadır. 21. yüzyılda büyümenin ve gelişmenin inovasyona ve teknolojiye bağlı olduğu görülmektedir. Yenilik kavramı başta gelişmiş ülkeler olmak üzere ülkenin ekonomik anlamda büyümesinde, ayrıca gelir eşitsizliği kavramında da rol oynamıştır. 21. Yüzyılla birlikte bütün ülkeler aynı teknolojiye sahip olabileceklerdir. Bu sayede gelir eşitsizliğinin de önüne geçilebileceği belirtilmiştir (Barış vd. 2019, s.28). Bu anlamda bakıldığında her geçen gün birbirine benzeyen işlerde çalışan teknoloji kullanarak inovasyon üretmeye çalışan bir kitle var olacak görülmektedir. İşte bu teknoloji bağımlısı inovasyon üreten kitle prekaryalardan başkası değildir. Andre Gorz'un deyişle "işçi sınıfına elveda"

dendiği zamanın üzerinden uzun bir zaman geçti. 1970'li yıllardaki sanayi odaklı kapitalizm yaklaşımının yerini enformasyon odaklı bir kapitalizm anlayışı almaya başladı. Eski dönemde orta sınıf olarak belirtilen kitle git gide daha fazla sınıfsız bir hale geldi. Çalışma koşullarından, bireysel ilişkilerine, kariyer olanaklarına kadar "esneklik" tavrını benimseyen veya benimsetilen bu yeni kitle ilk defa Guy Standing tarafından Prekarya olarak tanımlanmıştır (Vatansever, 2013, s.2). Prekarya olarak tabir edilen kitle, masa başı işlerde teknoloji kullanarak çalışan ve enformasyon üreten ya da üretilmiş enformasyonlardan raporlamalar yapan bir kitleyi tarif etmektedir. Aslında bu kitle teknolojiye bağımlı olarak çalışan bir kesimi de tabir etmektedir. "Pierre Bourdieu'den David Harvey'e, Manuel Castells'den Richard Sennett'a kadar pek çok sosyal bilimci, giderek esnekleşen üretim ilişkilerinin iş gücü üzerindeki muğlaklaştırıcı etkisini konu etmiştir. Ancak sınıfsal bir kategori olarak prekaryanın ilk kez Guy Standing'in The Precariat kitabında detaylı bir şekilde ele alındığı söylenebilir" (Vatansever, 2013, s.2).

TÜRK SİNEMA TARİHİNE GENEL BİR BAKIŞ

Ali Özuyar Sessiz Dönem Türk Sinema Tarihi isimli kitabında sinema tarihini (1895-1922) dört kısımda incelemiştir. İstibdat, II. Meşrutiyet, I. Dünya Savaşı, Mütareke ve İşgal başlıklarını kullanmıştır (Şavk, 2017, s.186). Bu anlamda sinemanın toplumsal değişim ve dönüşümlerden etkilenen en önemli kitle iletişim aracı olduğunu belirtmek gerekmektedir. Sinema her dönem tarihsel olaylardan ve toplumsal olaylardan etkilenmektedir. Özellikle Türk sinemasında kadın temsilleri yoğun olarak kullanılmaktadır. Kadınlar yıllardır Türk toplumunda ikincil planda olmayı kabul etmişlerdir. Bunun sinemaya da yansımaları görülmektedir. Sinema da, foto romanlarda, kadın dergilerinde yansıtılan görüş bu yöndedir. Günümüz kadın dergileri kadınların güzellik, makyaj, moda gibi konulara kafa yormalarını öngörmektedir. Siyaset, ekonomi gibi konular ise erkeklere bırakılmaktadır (Kaplan, 2003, s.150). Kadınların bu yöne yönlendirilmek istenmesinin yanında toplumun kadınların iş hayatında aktif yer almasıyla birlikte bu süreç değişime uğramıştır. Toplumsal talepler doğrultusunda sinemada şekillenmektedir. "Tüm dünyada olduğu gibi geleneksel sinema toplumdan aldığı talep doğrultusunda hareket eder ve topluma göre şekillenir" (Bayrak, 2014, s.106). Sinemanın toplumsal yaşantıya ışık tuttuğu ve ondan etkilendiği görülmektedir. Türk sinema tarihine bakıldığında Muhsin Ertuğrul'un Cumhuriyet dönemi ilk film yönetmeni olduğu ve Türk sinema tarihi için çok önemli olduğunu belirtmek gerekmektedir. Özellikle kurtuluş savaşını anlatan Ateşten Gömlek filmi ve birçok filminde Türk filmi kavramını oluşturduğu belirtilmelidir (Sevim, 2016, s.64-69). Dönemsel olaylara her zaman sinema filmlerinde yer verilmektedir. Kitleler yaşadıkları güncel olayların sinema üzerinden tekrar üretiminden ve izlemekten keyif alırlar. 20. yüzyılın başlarında ABD'de yapılan çalışmalarda, seyircilerin doğduğu yer, etnik kökeni, cinsiyeti, yaşadığı yer gibi bilgilerin film izleme durumlarına etkileri ilk defa araştırılmaya başlandı. Kitle iletişim araçlarının özellikle çocukların ve daha sonrasında yetişkinlerin üzerindeki etkileri de ampirik araştırmalarla bulunmaya çalışıldı. Film endüstrisinin müşterilerini ve kendi pazarlarını tanımaya yönelik yaptıkları bu araştırmalar bazen eleştirildi bazen de beğeni kazandı (Akbulut, 2014, s.3). Film endüstrisi kavramı ortaya çıktığından beri kitlelerin neyi izlemeyi tercih edecekleri ve bu tercihleri neyin etkilediği araştırma konusu olmuştur. Sinema hem yaratıcılığı hem de gerçeği temsil etmektedir. Sinemanın yaratıcı yönü kişilerin hayal kurmasına neden olmaktadır. Sinema kişilerin olayları yeniden yorumlamasına, olay ve olguları tekrardan değerlendirmesini de sağlamaktadır. Bundan dolayı sinema günümüzde hem eğlence aracı hem de bireyleri ve toplumu etkileme gücü olan bir kitle iletişim aracı olarak görülmektedir. Toplumu etkileme gücü sinemanın aileye ve kadına olan bakış açısını da etkilemekte ve önemli bir hale gelmesine neden olmaktadır (Bilis, 2019, s.36). Sinema kişilerin hayal kurmasını teşvik eder, aslında sinema gerçeğin tekrar üretilmesidir. Kitleler sinema filmleri üzerinden gerçekliği hayalle karışık tekrar yaşarlar. Walter Benjamin "Tekniğin Olanaklarıyla Yeniden Üretildiği Çağda Sanat Yapıtı" isimli makalesinde sanat yapıtlarının

günümüz teknolojisiyle yeniden defalarca tekrar üretilebildiğini belirtmektedir. Artık sanat biricik ve tek olmaktan çıkmıştır. Defalarca tekrar tekrar üretilebilmektedir. “Nesnelerin çevresini saran kabuktan çıkarılması, özel atmosferinin yıkılması, belli bir algılamanın belirtisidir; bu algılamının nesnelerin tümel eşitliğine ilişkin duyumu o denli yoğun bir düzeye varmıştır ki, bu duyum biriciklik niteliği taşıyan bir nesneden de yeniden-üretim yoluyla elde edilebilmektedir. Böylece kuramsal alanda istatistiğin artan önemiyle belirginleşen olgu, varlığını algılama alanında da duyurmaktadır. Gerçeğin kitlelere göre, kitlelerin de gerçeğe göre kendilerine yön vermeleri, gerek düşünme gerekse görü bakımından boyutları sınırsız bir olgu niteliğini taşımaktadır (Benjamin, 2001, s.57). Bu anlamda bakıldığında kitle kültürü için defalarca yeniden üretilen sanat yapıtı aslında prekarya olarak nitelendirilen her gün aynı işlerde aynı günü tekrar yaşayarak aynı işi üreten kesimin hayatını da temsil etmektedir. Bu anlamda kitle kültürünün bir parçası olarak yeniden birbirinin benzeri olarak üretilen sinema filmlerine giden, yeniden üretilen bir kitlenin varlığı söz konusudur diyebiliriz. Sinema toplumsal olaylardan beslenmektedir. Dönem neyi gerektiriyorsa o dönemi anlatan filmlerin çekildiği ve kitlelerin de kendilerine yakın gördükleri filmleri izlemeyi tercih ettikleri görülmektedir. Örneğin 1960-1980 darbelerinin olduğu dönemde Türk halkının sosyal ve ekonomik yönden çok fazla etkilendiği bir dönemdi. Bu dönem sinemadaki filmlerinde bu süreçten etkilenecek çekilen filmler olduğu görülmektedir (Tugen, 2014, s.159-160). Bu anlamda bakıldığında sinemanın toplumsal yaşantıdaki olay ve durumlardan etkilendiği görülmektedir. Dönemsel olarak yaşanan toplumsal olaylar, kültürel değişim ve dönüşüm de sinema vasıtasıyla kitlelere aktarılmaktadır. “Post-sinema, içinde bulunduğumuz yüzyılda sinemanın varacağı son moment olabilir. İyi filmlerin oranı, toplam filmlerde giderek düşüş göstermektedir. Bir limite varma durumu söz konusu diyebiliriz. Post-sinemayı becermiş birçok kişi, daha önceki ve sonraki eserlerinde, olağan veya alt-sinema haline getirmektedirler (Ülkü, 2014, s.26)

ARAŞTIRMA

Araştırma çalışması kapsamında sosyal medya üzerinden rastgele seçilen 43 aile öncelikle belirlenen özelliklere uygunluk açısından elenmiş ve içlerinden 10 evli kişi seçilerek bu kişilerle odak grup görüşmesi yapılmıştır. Odak grup görüşmeleri bilgi toplamak amacıyla yapılan nitel bir araştırma yöntemidir. Aristo'dan beri kullanılan bir yöntemdir. Odak grup görüşmeleri katılımcıların bilinçli oldukları veya yarı bilinçli oldukları durumlara ilişkin grup dinamikleri yönetilerek bilgi almayı amaçlamaktadır (Şahsuvaroğlu ve Ekşi, 2008, s.128). Günümüzde sosyal, kültürel, ekonomik ve politik olarak toplumun her kesiminde yaşanan değişimler modernden postmoderne, pozitivistten pozitivist ötesine geçiş olarak nitelendirilmektedir. Veri toplama yöntemi olan odak grup çalışmaları bu anlamda önem kazanmıştır. Odak grup görüşmelerinde sosyal psikoloji ve iletişim teorileri etkindir. Sosyal bilim araştırmalarında yaygın olarak kullanılmaktadır. Anket ve birebir görüşme yöntemleriyle kullanılan veri toplama yöntemidir. Odak grup görüşmeleriyle detaylı veri toplanabilmektedir (Çokluk vd. 2011, s.96-97).

Yapılan araştırmada araştırma örneklem evrenini temsil eden kitle 25-40 yaş arası plaza çalışanı, beyaz yaka olarak tabir edilen kitledir. Katılımcılara açık uçlu 10 soru yöneltilmiştir. Çıkan bulgular birbiriyle karşılaştırılmıştır. Sinemaya gitmek veya film izlemek seçimlerinde kadın ve erkek rollerinin karar alma mekanizmasında ne kadar etkin olduğu cinsiyet rollerinin bu anlamda bir etkinliği olup olmadığı araştırılmıştır. Evli olan katılımcı kitlesinin, aile içi iletişimi arttırmak aile filmlerini tercih edip etmedikleri incelenmiştir.

Araştırma kapsamında prekarya çalışanların aile içi iletişimlerini güçlendirmek amacıyla daha çok aile odaklı filmleri izlemeyi tercih ettikleri yönünde ortaya atılan hipotez kanıtlanmaya çalışılmıştır. Araştırmaya katılan katılımcılara son 5 yıldır izledikleri filmler sorulmuştur.

Prekarya çalışan grubundun aile filmi izleme sıklıkları araştırmanın temel araştırma konusunu oluşturmaktadır. Bu anlamda özellikle yapılan araştırma da son 5 yıldır izledikleri filmler sorulmuştur. Katılımcıların sinema filmlerine sinemaya giderek izlemiş olmaları koşulu aranmıştır. Bir zaman ve süre ayırarak ortak olarak yaptıkları bir etkinlik olması önem teşkil etmektedir.

Araştırma kapsamında katılımcılara aşağıdaki soru başlıkları sırayla yöneltilmiş ve bu sorular üzerinden derinlemesine bilgi toplamaya çalışılmıştır. Katılımcılara Prekarya ve beyaz yaka kavramları araştırmanın amacı ve neden yapıldığı konularında öncelikle bir bilgilendirme yapılmıştır.

Yapılan görüşmelerde kişilerin duygu ve düşünceleri, yaşadıkları hayat açığa çıkarılmaya çalışılmıştır. Katılımcıların fikirleri, algılama durumları, tutum ve davranışları üzerinden ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Araştırma kapsamında açık uçlu sorular katılımcılara yöneltilmiştir. Tartışma ortamı oluşturulmaya bütün katılımcıların tartışma için de yer almasına gayret edilmiştir. Odak grup öncesinde 15 gün önce katılımcılar bir araya toplanarak kendilerine araştırma amacı ve ön soru uygulaması yapılmıştır. Kendi aralarında konuştukları ve paylaşımları araştırmacı tarafından katılımcı gözlem yoluyla takip edilmiştir.

ARAŞTIRMAYA KATILAN KATILIMCILARA SORULAR

“Bu konu ile ilgili olarak daha fazla bilgi verebilir misiniz, bu konu ile ilgili daha ne söyleyebiliriz, bunu biraz açabilir misiniz, konumuz ile ilişkisi ne, bu ilginç bir nokta ama konumuz ile nasıl bağlantı kurabiliriz?” (Çokluk, Yılmaz, Oğuz, 2011, 99-100) şeklinde sorular sorularak derinlemesine bilgi almak amaçlanmıştır.

1. Kendinizi kısaca tanıtabilir misiniz? (Eğitim durumu, yaş, çocuk durumu, çalışma durumu, gelir düzeyi)
2. Türkiye’de beyaz yaka prekarya çalışan olmanın olumlu ve olumsuz yönleri hakkında ne düşünüyorsunuz?
3. Çalışma hayatınızın (stres, yoğunluk, çalışma koşulları vb..) evlilik hayatınıza olumsuz bir yansıması oluyor mu?
4. Teknolojinin ve çalışma hayatının etkisiyle aile kavramının değişime uğradığını düşünüyor musunuz?
5. Evliliğinizin anne ve babanızın ya da sizden önceki dönemlerdeki evlilikleriyle farklı olduğunu düşünüyor musunuz?
6. Birlikte yaptığınız bir etkinlik olarak eşinizle sinema filmi izleme sıklığınız nedir? Sinema filmlerinde aile filmlerini tercih eder misiniz?
7. Sinema filmlerinde Türk filmlerini tercih etme oranınız nedir? En çok hangi tür Türk filmlerin izlersiniz?
8. Aile içi iletişim düzeylerini yükseltmek için Türk sinemasında aile filmlerini izleme durumuyla ilgili düşünceleriniz nedir?

ARAŞTIRMA ÇALIŞMASI

Araştırma çalışmasında toplanan tüm bulgular burada verilemediğinden, özellikle verilen farklı cevaplar içlerinden seçilerek paylaşılmıştır.

Odak Grup Evli Prekaryalar Grubu

“Kendinizi kısaca tanıtabilir misiniz?” (Eğitim durumu, yaş, çocuk durumu, çalışma durumu, gelir düzeyi) sorusunun genel cevapları aşağıda verilmiştir.

- Araştırmaya katılan katılımcıların 6 tanesi yüksek lisans ve üstü eğitim almış kişilerden oluşmaktadır.
- Araştırmaya katılan katılımcıların 4 tanesinin çocuğu vardır.
- Araştırmaya katılan katılımcıların 6’sının gelir düzeyi 7.000 ve üzeri şeklindedir.
- Araştırmaya katılan katılımcıların 10 tanesi de özel sektör çalışanıdır.

“Türkiye’de beyaz yaka prekarya çalışan olmanın olumlu ve olumsuz yönleri hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplardan bazıları aşağıda verilmiştir.

- “Beyaz yaka çalışan olmak hem keyifli hem de zor bir süreç” (kadın)
- Beyaz yaka ya da yeni öğrendiğim kavram prekarya çalışan olmak mesai saatleri açısından biraz zorlu olabiliyor” (erkek)
- “Evime ve kendime vakit ayırmak konusunda genellikle sıkıntı yaşıyorum en olumsuz yanı bu” (erkek)
- “Kendi paramı kazanmak, çalışma ortamının rahat olması konularında memnunum” (kadın)
- “Sürekli kapalı ortamda olmak, bilgisayar başında çalışmak bunalmama neden oluyor”

“Çalışma hayatınızın (stres, yoğunluk, çalışma koşulları vb..) evlilik hayatınıza olumsuz bir yansımaları oluyor mu?” sorusuna verilen cevaplardan bazıları aşağıda verilmiştir.

- “Bazı dönemlerde özellikle mesai saatlerinin çok uzadığı yoğun zamanlarda kesinlikle yansıyor” (kadın)
- “Bazı günler eşimde ben de aynı şekilde çok yorgun gelebiliyoruz, o dönemlerde evde yemek hazırlamak veya iş yapmak çok yorucu olabiliyor” (kadın)
- “Çocukla ilgilenme konusunda iş bölümü yapmamız biraz sıkıntılı olabiliyor, özellikle işten eve erken geldiğimiz hafta içinde hem ertesi güne hazırlık yapmak hem de çocukla ilgilenmek gerekiyor ancak ev işleri ve çocuk nedense toplumumuzda kadının sorumluluğunda görülüyor bundan dolayı sıkıntı yaşıyoruz” (erkek)
- “Aslında iş hayatında sorun yaşamıyorum açıkçası, ancak ev ortamında sıkıntı yaşandığını söyleyebilirim. Özellikle işten geç gelmek durumunda kaldığımda sıkıntı oluyor” (kadın)
- İş hayatında stres yaşadığım zamanlar evde daha sakin bir ortam arıyorum ancak eşimle bu konuda sıkıntı yaşayabiliyoruz. Açıkçası özellikle çocukla ilgilenmek konusunda iş bölümü yapamıyoruz. (erkek)

“Teknolojinin ve çalışma hayatının etkisiyle aile kavramının değişime uğradığını düşünüyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplardan bazıları aşağıda verilmiştir.

- “Kendi ailemde annem çalışmıyordu. Ev hanımıydı yani, evdeki her işten o sorumluydu babam da dış hayattaki işlerden sorumluydu. Şu an bu durum değişmiş durumda günümüzdeki evliliklerde, bu da bazen kadınların yapabileceklerinden çok daha fazla iş yapmak zorunda kalmalarına neden oluyor” (kadın)
- “Kadınların iş hayatında aktif olması evlilikleri değiştirdi” (erkek)

- “Aile olmak günümüzde zorlaştı” (erkek)
- “İnsanlar artık birbirlerine zaman ayırmıyorlar, çalışma saatleri çok uzun ve eve geldiğimizde de bilgisayar başında genellikle vakit geçiriyoruz. Bu anlamda aslında eşimle birbirimize çok vakit ayırmıyoruz” (erkek)
- “Kesinlikle büyük değişime uğradığı görüşündeyim, kendi annem babam öğretmeni onların evlilikleriyle bizim evliliğimizin arasında hiç benzerlik yok. Babam annem birbirlerine ne yapsalar haber verirdi. Günümüzde ki evliliklerde eski evliliklerdeki yakın iletişim yok bence” (kadın)

“Evliliğinizin anne ve babanızın ya da sizden önceki dönemde (çocukluğunuzda) gördüğünüz evliliklerle farklı olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplardan bazıları aşağıda verilmiştir.

- “Tamamen farklı olduğunu düşünüyorum, eskiden kadınlar çalışma hayatında bu kadar aktif değildi, ayrıca erkek işlerinde çalışamazdı. Günümüzde kadın ve erkek işi diye bir şey kalmadı bu anlamda bence bu çok da güzel bir durum” (kadın)
- “Kadın ve erkek görevi diye bir şey kalmadı artık, herkes neyi yapabiliyorsa yapıyor” (erkek)
- “Anne ve babamın evliliğini örnek alıp bende evliliğimde onların ki gibi yürütmeye çalışıyorum ama yine de eskiden bence çiftler birbirine daha saygılıymış ya da daha anlayışlıymış, günümüzde bu anlayışın kaldığını düşünmüyorum” (kadın)
- “Günümüzde evlilikler birçok açıdan farklı bunda da kadınların ekonomik özgürlüklerini kazanmalarının neden olduğunu düşünüyorum, eskiden kocalarına saygı göstermek zorunluluğu olan bir toplumsal yapı vardı ancak şu an bu durum eşlerin birbirine saygı göstermesi şeklinde değişmiş durumda” (kadın)
- “Annem babama haber vermeden dışarı çıkmazdı ama günümüzde bu durum tamamen değişti, kadınlar çalıştığı için artık herkes istediği zaman dışarıda olmak da özgür”.(erkek)
- “Biz eski ailemizden gördüğümüz şekilde yürütmeye çalışıyoruz evliliğimizi ancak ne kadar başarabiliyoruz bilmiyorum. Artık eskisi gibi değil evlilikler her şey çok ortada yaşanıyor. İş arkadaşları, sosyal medya bence ilişkiler çok yozlaşmış durumda” (erkek)

“Birlikte yaptığınız bir etkinlik olarak eşinizle sinema filmi izleme sıklığınız nedir? Sinema filmlerinde aile filmlerini tercih eder misiniz?” sorusuna verilen cevaplardan bazıları aşağıda verilmiştir.

- “Ayda bir kere mutlaka sinemaya gideriz, genellikle o an gündemde ne varsa onu izliyoruz aslında özellikle aile filmlerini özellikle tercih etmiyoruz” (kadın)
- “Aslında çok komik Türk filmleri var, genellikle onlara gitmeyi tercih ediyoruz, ancak şimdi düşününce aile filmlerini Türk ve yabancı ayırmadan izliyoruz” (kadın)
- “Ben genelde yabancı filmleri izlemek istiyorum ama eşim daha duygusal filmleri seviyor” (erkek)
- “Sinema izlemeyi çok seviyoruz özellikle son zamanda Türk filmlerini de çok seviyoruz” (kadın)
- “Çocuk da olduğu için onunda seveceği filmleri seçmeye çalışıyoruz, genellikle aile filmleri izliyoruz gerçekten” (erkek)

- “Sinema kanallarında bile aile kanallarına üyeyiz, ancak dışarıda sinema izlemeye pek vaktimiz olmuyor” (erkek)

“ En çok hangi tür Türk filmlerin izlersiniz?” sorusuna verilen cevaplardan bazıları aşağıda verilmiştir.

- “Genellikle komedi türü filmleri tercih ediyorum” (erkek)
- “Eşim aile filmlerini ve korku filmlerini seviyor” (erkek)
- “Genellikle Türk filmlerinde özellikle komedi türü aile filmlerini çok severek izliyoruz” (kadın)
- “Sinemaya gitmeye vakit bulduğumuzda genellikle aile komedisi türünde filmleri tercih ediyoruz, son dönemde çok bu tür filmler çekildi” (kadın)

“Aile içi iletişim düzeylerini yükseltmek için Türk sinemasında aile filmlerini izleme durumuyla ilgili düşünceleriniz nedir?” sorusuna verilen cevaplardan bazıları aşağıda verilmiştir.

- “Türk filmlerinde aile içi iletişimi arttıracak çok bir özellik günümüzde kalmadı görüşümdedir”(kadın)
- “Aile içi iletişim derken ikili ilişkilerden bahsediyorsanız aslında çok fazla örnek yok ama en son izlediğim mesela “Öldür beni sevgilim” “İssiz adam” birçok bunun gibi filmde aslında kadın erkek ilişkilerinin günümüzde ne kadar değiştiğini anlıyor insan” (erkek)
- “Özellikle izlediğimiz filmleri aile filmleri olsun veya iletişimimizi arttırsın diye seçiyor muyuz bilmiyorum ama şimdi düşününce evet sanırım seçiyoruz, özellikle Ata Demirel’in filmlerini son zamanda da Gupse Özay’ın çok seviyoruz eşimle” (erkek)
- “Cem Yılmaz filmlerini izliyoruz bazen de eski filmleri izlemekten keyif alıyoruz, aile değerlerinin ne kadar değiştiğini de görüyoruz aslında bu filmlerde. İçimizde hep o eski filmlerdeki gibi bir aile olma ümidi var aslında yine de” (kadın)
- “Demet Akbağ ve Ata Demirel’in filmlerini aile filmlerini çok severek izliyoruz” (kadın)

ARAŞTIRMA BULGULARININ YORUMLANMASI

Yapılan araştırma sonucunda odak grup görüşmesine katılan kadın ve erkek evli beyaz yaka çalışan grubunun aile içi iletişim süreçleri ve beyaz yaka çalışan olmanın zorlukları konusunda hemfikir oldukları görülmektedir.

Çocuk sahibi kadınların eşlerinin çocuk bakımı ve iş hayatlarındaki yoğunluk konusunda kendilerine destek olmadığını belirttikleri görülmektedir.

Erkekler kadınların iş hayatında aktif olmalarından dolayı, kendi anne babalarının zamanındaki şekilde bir aile içi iletişim süreci olmadığını belirtmişlerdir.

“Annem babamdan habersiz dışarı çıkmazdı” şeklinde beyanda bulunan iki katılımcı bulunmaktadır. Bu anlamda kadının iş hayatına atılmasıyla özgürlük kazandığını ve erkeğe olan bağımlılık durumunun azaldığı görülmektedir.

Genellikle katılımcıların komedi türü aile filmlerini izlemeyi tercih ettikleri görülmektedir.

Erkek katılımcılar eşlerinin duygusal film tercihlerinden dolayı duygusal içerikli filmleri tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

Günümüzde eski aile filmlerinin kalmadığını bu anlamda günümüz aile filmlerinin aile içi iletişimi arttıracak nitelikte olmadığını belirtmişlerdir.

Kadın katılımcıların toplumsal yapının değiştiği yönünde ve aile içi iletişimde erkeğe saygı gösterilir inancının toplumsal yapı da kaybolduğunu belirttikleri görülmektedir.

Katılımcı çiftlerin özellikle Türk filmi tercih etme yönünde bir eğilimleri bulunmamaktadır. Ancak eşleriyle genellikle aile içi iletişimi güçlendirecek filmleri kendileri de farketmeden tercih ettikleri görülmektedir.

Prekarya beyaz yaka çalışan olan kitlede kadınların genellikle evlerine, eşlerine ve çocuklarına vakit ayırmakta kısıtlılık yaşadığını belirttiği görülmektedir.

Ata Demirer, Cem Yılmaz, Demet Akbaş, Gupse Özay katılımcıların özellikle tercih ettikleri ailece izlediklerini belirttikleri oyunculardır.

Katılımcılar çocuklarının da tercih edebileceği, onlara yönelik filmleri de tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

Katılımcıların kendilerinden önceki dönemdeki evliliklerde eşlerin birbirine daha yakın ve saygılı olduğunu belirttikleri görülmektedir.

Bir kişi eşiyile sinema kanallarında aile filmleri izlediklerini belirtmiştir. Dışarıda film izlemeye pek vakitleri olmadığını belirtmişlerdir.

Erkek katılımcılar kadınların iş hayatında olmasının evlilikleri değiştirdiğini belirtmişlerdir.

Eşlerin her ikisinin çalıştığı durumlarda birbirlerine vakit ayırmakta zorlandıkları, çocuğu olan çiftlerin bu konuda daha çok sıkıntı yaşadığı görülmektedir.

Aile içinde iletişim kurmanın bir yolu olarak sinema izlemeyi tercih etme oranları katılımcılarda 10 kişiden 8'inde görülmektedir.

Aile içi iletişimde sinemaya gitmenin bize etkisi olur diyen katılımcılar 10 kişide 9 kişi olarak görülmektedir.

ANKET ARAŞTIRMASI – SPSS ANALİZİ

Anket araştırması kapsamında örneklem evreni bütün Türkiye'de yaşayan özel ya da kamu sektöründe çalışan 25-45 yaş grubundaki beyaz yaka çalışanlardır. Türkiye örneklem evreni çok geniş olduğundan dolayı ve bütün Türkiye geneline ulaşmak çok zaman alıcı ve çok daha kapsamlı bir araştırma gerekeceğinden dolayı araştırma sadece İstanbul'la sınırlı tutulmuştur. İstanbul'da yaşayan beyaz yaka çalışanların içinden rastgele seçilen 200 kişiyle anket uygulaması çalışması yapılmıştır. Araştırma soruları beş dereceli likert ölçeğe göre yapılmıştır. Kesinlikle katılıyorumdan, kesinlikle katılmıyorum giden beş derece kullanılmıştır. Araştırma soruları odak grup kapsamında sorulan soruların likert ölçeğe uygun hale getirilmesiyle oluşturulmuştur. Araştırma verileri SPSS istatistik ölçüm programına girilerek frekans tabloları alınmış ve Crosstabs Descriptive Statistics (Çapraz Karşılaştırmalı Tanımlayıcı İstatistik) Analizleri uygulaması yapılmıştır. Crosstabs analizi yapılırken çok fazla değişken olduğundan içlerinden yaş değişkeni tercih edilerek diğer bağımlı değişkenlerle karşılaştırılmıştır. Frekans tablolarından alınan üst sonuçlar aşağıda belirtilmektedir.

Crosstabs Descriptive Statistics (Çapraz Karşılaştırmalı Tanımlayıcı İstatistik Sonuç Tabloları)

Demografik bilgilerden yaş değişkeni ve anket soruları karşılaştırılması aşağıda tablolarda verilmektedir.

Tablo 1

Yaş * Çalıştığı sektör					
		Çalıştığı Sektör			Toplam
		Özel	Kamu		
Yaş	25-30	Yaş	27	20	47
		Sektör	57,4%	42,6%	100,0%
	30-35	Yaş	49	44	93
		Sektör	52,7%	47,3%	100,0%
	35-40	Yaş	16	19	35
		Sektör	45,7%	54,3%	100,0%
	40-45	Yaş	12	13	25
		Sektör	48,0%	52,0%	100,0%
Toplam			104	96	200
			52,0%	48,0%	100,0%

Beyaz yaka çalışan kitlesinin en yoğun olduğu grup 30-35 yaş arası 49 kişidir.

Tablo 2

Yaş * Türkiye de beyaz yaka çalışan olmak olumludur						
		Katkı Durumu				Toplam
		Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	
Yaş	25-30	0	17	25	5	47
		0,0%	36,2%	53,2%	10,6%	100,0%
	30-35	4	28	42	19	93
		4,3%	30,1%	45,2%	20,4%	100,0%
	35-40	0	8	19	8	35
		0,0%	22,9%	54,3%	22,9%	100,0%
	40-45	0	7	14	4	25
		0,0%	28,0%	56,0%	16,0%	100,0%
Toplam		4	60	100	36	200
		2,0%	30,0%	50,0%	18,0%	100,0%

"Türkiye de Beyaz Yaka Çalışan Olmak Olumludur" sorusuna 30-35 yaş arası 42 kişi katılmadığını belirtmiştir.

Tablo 3

		Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Toplam	
Yaş	25-30	0	14	17	16	47	
		0,0%	29,8%	36,2%	34,0%	100,0%	
	30-35	1	25	37	30	93	
		1,1%	26,9%	39,8%	32,3%	100,0%	
	35-40	0	5	17	13	35	
		0,0%	14,3%	48,6%	37,1%	100,0%	
	40-45	0	7	11	7	25	
		0,0%	28,0%	44,0%	28,0%	100,0%	
Total		1	51	82	66	200	
		0,5%	25,5%	41,0%	33,0%	100,0%	

“Çalışma Hayatım Evliliğime Olumlu Olarak Yansımaktadır” sorusuna 30-35 yaş arası 37 kişi katılmadığını belirtmiştir.

Tablo 4

		Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Toplam	
Yaş	25-30	27	12	6	2	47	
		57,4%	25,5%	12,8%	4,3%	100,0%	
	30-35	43	31	17	2	93	
		46,2%	33,3%	18,3%	2,2%	100,0%	
	35-40	23	8	3	1	35	
		65,7%	22,9%	8,6%	2,9%	100,0%	
	40-45	15	7	2	1	25	
		60,0%	28,0%	8,0%	4,0%	100,0%	
Toplam		108	58	28	6	200	
		54,0%	29,0%	14,0%	3,0%	100,0%	

“Çalışma Hayatım Evliliğime Olumsuz Olarak Yansımaktadır” sorusuna 30-35 yaş arası 43 kişi kesinlikle katılıyorum olarak belirtmiştir.

Tablo 5

Yaş * Teknoloji ve çalışma hayatı evlilik kurumunu değiştirmiştir						
		Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Toplam	
Yaş	25-30		34	8	5	47
			72,3%	17,0%	10,6%	100,0%
	30-35		79	11	3	93
			84,9%	11,8%	3,2%	100,0%
	35-40		29	4	2	35
			82,9%	11,4%	5,7%	100,0%
	40-45		22	2	1	25
			88,0%	8,0%	4,0%	100,0%
Toplam			164	25	11	200
			82,0%	12,5%	5,5%	100,0%

“Teknoloji ve Çalışma Hayatı Evlilik Kurumunu Değiştirmiştir” sorusuna 30-35 yaş arası 79 kişi kesinlikle katılıyorum olarak belirtmiştir.

Tablo 6

Yaş * Evliliğim kendi anne ve babamın evliliğiyle farklıdır						
		Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Toplam	
Yaş	25-30		34	8	5	47
			72,3%	17,0%	10,6%	100,0%
	30-35		65	18	10	93
			69,9%	19,4%	10,8%	100,0%
	35-40		30	5	0	35
			85,7%	14,3%	0,0%	100,0%
	40-45		17	7	1	25
			68,0%	28,0%	4,0%	100,0%
Toplam			146	38	16	200
			73,0%	19,0%	8,0%	100,0%

“Evliliğim Kendi Anne Ve Babamın Evliliğiyle Farklıdır” sorusuna 30-35 yaş arası 65 kişi kesinlikle katılıyorum olarak belirtmiştir.

Tablo 7

Yaş * Eşimle düzenli olarak sinema filmi izlerim						
		Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Toplam	
Yaş	25-30		35	9	3	47
			74,5%	19,1%	6,4%	100,0%
	30-35		76	11	6	93
			81,7%	11,8%	6,5%	100,0%
	35-40		30	3	2	35
			85,7%	8,6%	5,7%	100,0%
	40-45		21	2	2	25
			84,0%	8,0%	8,0%	100,0%
Toplam			162	25	13	200
			81,0%	12,5%	6,5%	100,0%

“Eşimle Düzenli Olarak Sinema Filmi İzlerim” sorusuna 30-35 yaş arası 76 kişi kesinlikle katılıyorum olarak belirtmiştir.

Tablo 8

Yaş * Sinema filmlerinde Türk filmlerini tercih ederim						
		Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Toplam	
Yaş	25-30		35	10	2	47
			74,5%	21,3%	4,3%	100,0%
	30-35		71	19	3	93
			76,3%	20,4%	3,2%	100,0%
	35-40		32	2	1	35
			91,4%	5,7%	2,9%	100,0%
	40-45		16	8	1	25
			64,0%	32,0%	4,0%	100,0%
Toplam			154	39	7	200
			77,0%	19,5%	3,5%	100,0%

“Sinema Filmlerinde Türk Filmlerini Tercih Ederim” sorusuna 30-35 yaş arası 71 kişi kesinlikle katılıyorum olarak belirtmiştir.

Tablo 9

Yaş * Türk aile filmi izlememiz aile içi iletişimimizi artırır							
			Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Toplam
Yaş	25-30		33	8	6	0	47
			70,2%	17,0%	12,8%	0,0%	100,0%
	30-35		67	16	10	0	93
			72,0%	17,2%	10,8%	0,0%	100,0%
	35-40		27	3	4	1	35
			77,1%	8,6%	11,4%	2,9%	100,0%
	40-45		17	5	1	2	25
			68,0%	20,0%	4,0%	8,0%	100,0%
Toplam			144	32	21	3	200
			72,0%	16,0%	10,5%	1,5%	100,0%

"Türk Aile Filmİ İzlememiz Aile İçi İletişimimizi Arttırır" sorusuna 30-35 yaş arası 67 kişi kesinlikle katılıyorum olarak belirtmiştir

Tablo 10

Yaş * Türk aile filmi izlememizin aile içi iletişimimizle ilgisi yoktur						
			Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Toplam
Yaş	25-30		7	10	30	47
			14,9%	21,3%	63,8%	100,0%
	30-35		6	26	61	93
			6,5%	28,0%	65,6%	100,0%
	35-40		4	4	27	35
			11,4%	11,4%	77,1%	100,0%
	40-45		2	4	19	25
			8,0%	16,0%	76,0%	100,0%
Toplam			19	44	137	200
			9,5%	22,0%	68,5%	100,0%

“Türk Aile Filmi İzlememizin Aile İçi İletişimimizle İlgisi Yoktur” sorusuna 30-35 yaş arası 61 kişi kesinlikle katılmıyorum olarak belirtmiştir

Frekans tablolarından demografik bilgilerin dağılımı aşağıda verilmektedir. Diğer soruların dağılımı sadece sözel olarak belirtilmiştir.

Tablo 11

Cinsiyet					
		Frekans	Yüzde	Geçerlilik Yüzdesi	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Kadın	78	36,3	39,0	39,0
	Erkek	122	56,7	61,0	100,0
	Toplam	200	93,0	100,0	
Kayıp	Sistem	15	7,0		
Toplam		215	100,0		

Araştırmaya toplamda 78 kadın, 122 erkek katılımcı katılmıştır.

Tablo 12

Yaş					
		Frekans	Yüzde	Geçerlilik Yüzdesi	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	25-30	47	21,9	23,5	23,5
	30-35	93	43,3	46,5	70,0
	35-40	35	16,3	17,5	87,5
	40-45	25	11,6	12,5	100,0
	Toplam	200	93,0	100,0	
Kayıp	Sistem	15	7,0		
Toplam		215	100,0		

Araştırmaya 25-30 yaş grubunda 47, 30-35 yaş grubunda 93, 35-40 yaş grubunda 35, 40-45 yaş grubunda 25 kişi katılmıştır.

Tablo 13

Çocuk sayısı					
		Frekans	Yüzde	Geçerlilik Yüzdesi	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	0	91	42,3	45,5	45,5
	1	71	33,0	35,5	81,0
	2	29	13,5	14,5	95,5
	3 ve üstü	9	4,2	4,5	100,0

	Toplam	200	93,0	100,0	
Kayıp	Sistem	15	7,0		
Toplam		215	100,0		

Araştırmaya katılanlardan hiç çocuğu olmayanlar 91, 1 çocuğu olanlar 71 kişidir.

Tablo 14

Gelir düzeyi		Frekans	Yüzde	Geçerlilik Yüzdesi	Kümülatif Yüzde
Geçerlili k	2500	13	6,0	6,5	6,5
	2500-5000	65	30,2	32,7	39,2
	5000-7500	77	35,8	38,7	77,9
	7500 ve üstü	44	20,5	22,1	100,0
	Toplam	199	92,6	100,0	
Kayıp	Sistem	16	7,4		
Toplam		215	100,0		

Gelir düzeyine göre katılımcılar ayrıldığında en üstte 7500 TL ve üstü geliri olan kişi sayısı 44'tür.

Tablo 15

Çalıştığı sektör		Frekans	Yüzde	Geçerlilik Yüzdesi	Kümülatif Yüzde
Geçerlili k	Özel	104	48,4	52,0	52,0
	Kamu	96	44,7	48,0	100,0
	Toplam	200	93,0	100,0	
Kayıp	Sistem	15	7,0		
Toplam		215	100,0		

Gelir düzeylerine bakıldığında özel sektör çalışanı 104, kamu çalışanı 96 kişi bulunmaktadır.

- Katılımcılar "Çalışma Hayatım Evliliğime Olumsuz Olarak Yansımaktadır" sorusuna 108 kişi kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir.
- Katılımcılar "Çalışma Hayatım Evliliğime Olumlu Olarak Yansımaktadır" sorusuna 82 kişi katılmıyorum cevabını vermiştir.
- Katılımcılar "Teknoloji ve Çalışma Hayatı Evlilik Kurumunu Değiştirmiştir" sorusuna 164 kişi kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir.

- Katılımcılar “Evliliğim Kendi Anne Ve Babamın Evliliğiyle Farklıdır” sorusuna 146 kişi kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir.
- Katılımcılar “Eşimle Sinema Filmi İzlerim” sorusuna 162 kişi kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir.
- Katılımcılar “Sinema Filmlerinde Türk Filmlerini Tercih Ederim” sorusuna 154 kişi kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir.
- Katılımcılar “Türk Aile Filmi İzlememiz Aile İçi İletişimimizi Arttırır” sorusuna 144 kişi kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir.
- Katılımcılar “Türk Aile Filmi İzlememizin Aile İçi İletişimimizle İlgisi Yoktur” sorusuna 137 kişi kesinlikle katılmıyorum cevabını vermiştir.
- Katılımcılar “Türkiye de Beyaz Yaka Çalışan Olmak Olumludur” sorusuna 100 kişi katılıyorum cevabını vermiştir.

ANKET ARAŞTIRMASI BULGULARININ YORUMLANMASI

Beyaz yaka çalışan olan katılımcı kitlesi çalıştıkları işin ve teknolojik ortamın evlilikleri değiştirdiğini düşünmektedir. Özellikle yaş grubu olarak 30-35 yaş arasında evli olan kitle evliliklerinde iş hayatlarından dolayı kısıtlılıklar yaşadıklarını belirtmektedirler. Aile içi iletişimi arttırmak ve kendilerine dinlenecek zaman ayırabilmek amacıyla sinema filmi izlemeyi tercih etmektedirler. Türk aile sinema filmlerinin aile içi iletişimlerini arttıracaklarını düşünmektedirler. Evliliklerinin kendi anne babalarının evliliklerinden farklı olduğunu belirten beyaz yaka çalışan kesim 200 katılımcıdan 184 kişidir. Genel olarak yapılan istatistik analiz sonuçları göstermiştir ki aile filmi izlemek ve aile içi iletişim süreçlerini iyileştirmek arasında bir bağlantı bulunmaktadır. Yoğun bir iş hayatına sahip olan beyaz yaka çalışan kadın ve erkekler Türk sinema filmlerini izleyerek filmler üzerinden eşleriyle iletişim kurmaktadır. Bu iletişim dolaylı ve teknoloji bağlantılı bir iletişimdir. Bu anlamda bakıldığında gelecek de teknoloji ve çalışma hayatı kaynaklı iletişim kopukluklarının evliliklerde artacağı belirtilebilir. Özellikle yoğun olarak araştırmada 30-35 yaş arası kitlenin araştırma hipotezini kanıtlayacak şekilde bulgular ortaya koyduğu görülmektedir. Beyaz yaka prekarya çalışan kesim aile içi iletişimlerinde çalışma hayatlarından ve teknolojiden kaynaklı kısıtlılık ve zorluklar yaşamaktadırlar. Bu yaşadıkları iletişim problemlerini eşleriyle ortak bir zaman paylaşabilecekleri ve kendilerine benzeyen insanları izleyebilecekleri Türk aile ve komedi sinema filmlerini izleyerek gidermeye çalışmaktadırlar.

SONUÇ

Yapılan anket ve odak grup çalışmalarının sonuçları beyaz yaka çalışan kesimin teknoloji odaklı ortamda çalıştıkları yoğun iş temposundaki işlerinden kaynaklı eşlerine az zaman ayırdıklarını, evliliklerinde kendi anne ve babalarının evliliklerinde ki sıcak, rahat, konforlu ortamı bulamadıklarını belirttikleri görülmektedir.

Aile içi iletişimi arttırmanın bir yolu olarak sinema filmi izlemeyi bilinçli veya bilinçsiz olarak seçmektedirler. Aile içi iletişimi kuvvetlendirmek için kendilerine benzeyen bir aile yapısına sahip olduğunu düşündükleri Türk aile sinema filmlerini eşleriyle izlemeyi tercih etmektedirler. Türkiye’de beyaz yaka çalışan olmanın olumsuz olduğunu düşünmektedirler.

Bu anlamda bakıldığında yapılan odak grup araştırması ve spss programında analiz edilen anket araştırması sonuçları birbiriyle örtüşecek bulgulara sahiptir.

Spss programı kullanılarak yapılan istatistik analizi sonuçları ve odak grup araştırmasının karşılaştırmalı sonuçları göstermiştir ki modernleşen toplumda aile değerleri ve aile yapıları

değişime uğramaktadır. Araştırma çalışması göstermiştir ki toplum yapıları gün geçtikçe değişmektedir. Artan mesai ve çalışma saatleri ve yoğun iş hayatıyla birleştiğinde kadınların ve erkeklerin evliliklerinde birbirlerine zaman ayırma konusunda kısıtlılık yaşadıkları görülmektedir. Bu anlamda sinema izlemeyi hem birlikte vakit geçirmek hem de dinlenmek için ayrılan bir zaman olarak görmektedirler. Araştırmanın sonucunda Türk sinema filmlerinin katılımcılar tarafından özellikle tercih edilmediği ancak buna rağmen film tercihlerinde evli çiftlerin aile ve komedi türü filmlere yönlendiği görülmektedir. Bu anlamda sinema filmlerinin evlilik kurumunun devamı ve toplumsal yapının kültürel anlamda yozlaşması ve dönüşmesine etkisi olduğu görülmektedir. Günümüz kadınları yoğun annelik temposunda anneliklerini yaşamaktadırlar. Sorumluluklarının içine anneliğin getirdikleri ve iş hayatı da dahildir. Bu anlamda erkekler kendi aileleriyle evliliklerini karşılaştırdıklarında “eşlerinden kendi annelerinin babalarına gösterdikleri saygıyı göremediklerini” belirtmektedirler. Aslında burada erkek kendi gücünden eksilme olduğunu düşünmektedir. Kadının artan sorumluluğu erkeğe ek bir sorumluluk verilmemesi toplumsal anlamda erkeğin kendini eksik hissetmesine neden olmaktadır. Bunu da araştırma da “eskiden evlilikler böyle değildi” şeklinde açıkladıkları görülmektedir. Sinema filmleri toplumsal değişim ve dönüşüme ayna tutmaktadır. Değişen ve dönüşen sadece iş hayatı değildir. Kadının evlilik hayatındaki varlığı da değişmiştir. Annelik görevleri ve babalık görevleri arasındaki farklar modern toplumla birlikte değişmiştir. Anne çocuğun bütün bakım sürecinden sorumlu kişi olma durumunu yitirmiştir. Artık eşler ikisi de çalışma hayatı için de yer aldıkları için çocuklarının bakım ve ihtiyaçlarını karşılama süreçlerini de eşit şekilde paylaşmaktadırlar ya da kadınların bu yönde bir beklentisi olduğu görülmektedir.

Sinemaya gitmek durumunun kadın ve erkek rollerine göre değişim göstermediği eşlerin ortak olarak karar aldığı ve birbirlerine bu konuda tolerans gösterdikleri görülmektedir. Evli çiftlerin verdikleri cevaplar göstermiştir ki birbirleriyle vakit geçirmek ve iletişimlerini arttırmak için sinema filmi izlemeyi tercih etmektedirler.

Araştırma kapsamında “Prekarya çalışanların aile içi iletişimlerini güçlendirmek amacıyla daha çok aile odaklı filmleri izlemeyi tercih ettikleri” yönünde ortaya atılan hipotez kanıtlanmıştır. Prekarya beyaz yaka çalışan kadın ve erkekler eşleriyle aile filmlerini ve kendilerine mutluluk verecek komedi türü filmleri izlemeyi tercih etmektedirler.

Teknik işlerde her gün makineleşen bir yapıda çalışan prekaryalar her geçen gün daha çok teknolojiyle iç içe yaşamak durumunda kalıyorlar. İzledikleri sinema filmleri de birbirinin aynı düzeni devam ettiren nitelik taşıyor. Süresiz süreli işlerde sürekli çalışan prekarya beyaz yakaların hayatları her geçen gün teknolojiyle iç içe geçiyor. Aslında aile olmak ve aile kavramının gerektirdiği diyaloglar iş hayatının yoğunluğuyla birlikte git gide yok oluyor. Aile hayatı ise bunun tam aksine insan doğasının en ilkel zamanlarından beri kadın ve erkek çocuk olarak kendi rutinini devam ettirmek istiyor. Modern zorlanan insan doğadaki varlığıyla aile olmak ve teknolojiye adapte olmuş bir steriotip insan olmak arasında bocalayarak yaşıyor.

ÖNERİLER VE İLERİ ARAŞTIRMA

Araştırma kapsamında sinema filmlerinin özellikle aile içi iletişimi değiştirdiği ve aile içi iletişimin düzelmesine etkisi olduğu yönündeki görüşler daha ileriki bir araştırmada daha detaylı olarak incelenebilir. Özellikle boşanma oranlarının git gide arttığı günümüzde toplumsal anlamda bunun nedenlerinin araştırılması çok önemlidir. Bu araştırmadan yola çıkarak değişen kadın ve erkek rollerinin sinema filmleri üzerinden incelenmesi ve bunun topluma etkilerinin araştırılması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Akbulut, Hasan (2014). "Sinemaya Gitmek ve Seyir: Bir Sözlü Tarih Çalışması". *Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırma Dergisi (EJOIR)* 2: 1-16.
- Ateş, Ayşe (2019). "Aile İçi İletişimde Sabır". *Gümüşhane Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 8/15: 61-90.
- Barış, Serap vd. (2019). "Yenilik ve Gelir Eşitsizliği: Kuramsal Bir Yaklaşım". *Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi* 5/1: 27-47.
- Bayrak, Tamer (2014). "Sinemada Karakter Olgusu: Bir Karakter Oyuncusu Olarak Sadri Alışık" *The Turkish Online Journal of Design Art and Communication* 4/2: 105-122.
- Benjamin, Walter (2001). *Pasajlar*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Bilis, Ali Emre (2019). "Türk Sinemasında Aile ve Kadın Temsilini Evlat Edinme Bağlamında Yeniden Okumak: Can ve Albüm Filmleri". *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 21/1: 35-55.
- Çabuklu, Yaşar (2010). *Postmodern Toplumdan Kesitler*. İstanbul: Paloma Yayıncılık.
- Çokluk, Ömay vd. (2011). "Nitel Bir Görüşme Yöntemi Olarak Odak Grup Görüşmesi". *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi* 4/1: 95-107.
- Demir, Mine (2017). "Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye'de Ev Kadınlarının Eğitimi: İdare-i Beytiye". *Bartın Üniversitesi Çeşm-i Cihan: Tarih Sanat ve Kültür Araştırmaları E-Dergisi* 4/1: 108-120.
- Erdem, Ekrem vd. (2014). "Teknolojik Değişim ve Rekabet Gücü İlişkisi". *Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi* 9/1: 52-68.
- Kağıtçıbaşı, Çiğdem (). "Türkiye'de Aile Kültürü" 49-57.
- Kaplan, Neşe (2003). "Toplumsal Konumu ve Bu Konumun Değişimiyle Türk Sinemasında Kadın". *İstanbul Ticaret Üniversitesi Dergisi* 151-172
- Khurshid, Ayesha (2020). "Love marriage or arranged marriage? Choice, rights, and empowerment for educated Muslim women from rural and low-income Pakistani communities". *A Journal of Comparative and International Education* 50/1: 90-106.
- Küçük, Ahmet (2019). "Günümüzde Aile ve Kur'an'dan Örnek Aileler, Tefsir Araştırmaları Dergisi" 3/2: 408-442.
- Morgül, Ayşe (2013). "Türk İslam Geleneğinde Aile Ulusal Sempozyumu" *Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı - M.Ü. İlahiyat Fakültesi Üsküdar Belediyesi - Külünk Eğitim ve Kültür Derneği* 11/21: 271-303.
- Priest, Jacob B. vd. (2019). "In Our Lives and Under Our Skin: An Investigation of Specific Psychobiological Mediators Linking Family Relationships and Health Using the Biobehavioral Family Model". *Family Process* 58/1: 79-99.
- Sevim, Seçkin (2016). "Muhsin Ertuğrul: Türk Sinemasının Kurucusu mu Yoksa Günah Keçisi mi?". *İnsan ve İnsan Dergisi* 3/10: 64-83.
- Standing, Guy (2011). *Prekarya Yeni Tehlikeli Sınıf*. İstanbul, İletişim Yayınları.
- Standing, Guy,(2014). *Prekarya Bildirgesi*. İstanbul, İletişim Yayınları.

- Şahsuvaroğlu, Tuna vd. (2008). "Odak Grup Görüşmeleri ve Sosyal Temsiller Kuramı" *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 127-139.
- Şavk, Serkan (2017). "Sessiz Dönem Türk Sinema Tarihi 1895-1922". *Sinesine Kitaplığı Book Review* 8/2: 185-187.
- Tugen, Bahar (2014). "1960-1980 Darbeleri Arasında Türk Sinemasında Düşünce Oluşumu ve Filmlerin Sosyolojik Görünümleri". *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum* 3/7: 159-175.
- Ülkü, Reha (2014). *Post Sinema*. İstanbul: Mobidik Yayıncılık.
- Vatansever, Aslı (2013). "Prekarya Geceleri 21. Yüzyılda Geleceği Olmayan Beyaz Yakalıların Rüyası". *EUL Journal Of Social Sciences* 4/2: 1-20.